

۱۴۱۹۹۴۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقتصاد توسعه

نویسنده: جرارد رولاند

مترجم: محمد سلیمانی

ویراستار علمی: محمد مخبر

نشر چالش

سرشناسه	: رولان، ژرار، ۱۹۵۴-م.
عنوان و نام پدیدآورنده	: اقتصاد توسعه / نویسنده جرارد رولاند؛ مترجم: محمد سلیمانی.
مشخصات نشر	: تهران: چالش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۹۴۹ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۲-۹۳-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Development economics, c [2014].
موضوع	: رشد اقتصادی
موضوع	: Economic development
مؤرخ	: Roland
سنا: سروده	: سلیمانی، محمد، ۱۳۶۳-، مترجم
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۷ الف ر / HD۸۲
رده‌بندی دیو	: ۳۳۸/۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۴۶۰۱۹۰۳

www.chaleh.ir

اقتصاد توسعه

نویسنده: جرارد رولان

مترجم: محمد سلیمانی

ویراستار علمی: محمد مخبر

طرح جلد: پریسا بهمنی امور فنی و صفحه‌آرایی: نشر چالش

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: فرشویه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۲-۹۳-۴

نشر چالش: تهران، خیابان انقلاب، خ ۱۲ فروردین، خ وحید نظری، شماره ۸۲، طبقه ۵، واحد ۹

تلفن: ۶۶۴۱۴۶۱۰

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است. هرگونه تکثیر و تولید مجدد آن کلاً و جزأً بصورت چاپی، کپی، انتشار الکترونیک این اثر بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع و موجب پیگرد قانونی است.

۱۷	مقدمه مترجم و ویراستار.....
۱۹	مقدمه.....
۱۹	دو جهت‌گیری پژوهشی جدید در اقتصاد توسعه.....
۲۱	ساختار کتاب.....
۲۶	سایر ویژگی‌های خاص کتاب.....
۲۸	منابع تکمیلی.....
۲۸	تقدیر و تشکر.....
۲۹	فصل اول شکاف توسعه
۳۴	حقایقی در مورد شکاف توسعه.....
۳۴	شکاف درآمدی.....
۳۷	شکاف فقر.....
۳۸	شکاف سلامت.....
۴۱	شکاف آموزش.....
۴۳	شکاف شهرنشینی.....
۴۶	چرا شکاف توسعه وجود دارد؟.....
۴۶	تطور شکاف توسعه.....
۴۷	تفاوت در رشد اقتصادی.....
۴۹	رشد جمعیت.....
۵۱	تجربیات نیل به توسعه و تنزل اقتصادی.....
۵۲	تاریخچه نیل به توسعه در ژاپن و آلمان.....
۵۶	تنزل اقتصادی.....
۶۰	سؤال‌های مهم.....
۶۰	خلاصه فصل.....
۶۱	کلمات کلیدی.....
۶۲	سؤالات مروری.....
۶۷	فصل دوم فقر و نابرابری
۶۹	اندازه‌گیری و مقایسه فقر.....
۶۹	اندازه‌گیری فقر.....
۷۶	چگونه سطوح فقر را مقایسه کنیم.....
۸۰	نرخ فقر در عمل.....

۸۳	اندازه‌گیری و مقایسه نابرابری درآمدی.....
۸۴	اندازه‌گیری نابرابری درآمدی.....
۹۱	عوامل اقتصادی تعیین‌کننده نابرابری.....
۹۲	آموزش و نابرابری درآمدی.....
۹۳	مالکیت زمین و نابرابری درآمدی.....
۹۵	نابرابری، رشد و توسعه.....
۹۵	فرضیه کوزنتس.....
۹۸	نابرابری درآمدی و رشد اقتصادی.....
۱۰۰	نابرابری در طول زمان.....
۱۰۴	خلاصه فصل.....
۱۰۵	کلمات کلیدی.....
۱۰۵	سؤالات مروری.....
۱۰۷	فصل سوم رشد جمعیت
۱۱۰	جمعیت در طول زمان و گذار جمعیت.....
۱۱۱	رشد نمایی جمعیت.....
۱۱۳	تغییرات نرخ رشد جمعیت در طول زمان.....
۱۱۶	عوامل تعیین‌کننده رشد جمعیت.....
۱۱۶	نرخ‌های باروری، مرگ‌ومیر، تولد و مرگ.....
۱۱۷	توزیع سنی.....
۱۲۰	عوامل تعیین‌کننده نرخ باروری.....
۱۲۰	تحلیل اقتصادی انتخاب میزان باروری.....
۱۲۷	استفاده از دوقلوها جهت آزمون تئوری کمیت-کیفیت باروری در هند و چین.....
۱۲۸	نهادها و انتخاب میزان باروری.....
۱۳۲	زنان از دست رفته.....
۱۳۳	انتخاب باروری و گذار جمعیت.....
۱۳۵	رشد جمعیت و جوامع سالخورده.....
۱۳۸	تنظیم خانواده و رشد جمعیت.....
۱۳۸	سیاست‌های تنظیم خانواده.....
۱۳۹	اثرات خارجی و اقتصاد تنظیم خانواده.....
۱۴۲	خلاصه فصل.....
۱۴۳	کلمات کلیدی.....
۱۴۳	سؤالات مروری.....

۱۴۷.....	فصل چهارم رشد اقتصادی.....
۱۵۰.....	رشد و عوامل تولید.....
۱۵۰.....	عوامل تولید.....
۱۵۲.....	تابع تولید.....
۱۵۳.....	بهره‌وری عوامل.....
۱۵۵.....	سهم عوامل.....
۱۵۶.....	حسابداری رشد.....
۱۵۸.....	مدل رشد نئوکلاسیکی سولو.....
۱۵۸.....	بازدهی به بیاب ثابت و تولید نهایی نزولی.....
۱۵۹.....	تعادل در مدل سولو.....
۱۶۱.....	وضعیت یکنواخت در مدل رشد سولو.....
۱۶۳.....	رشد در وضعیت یکپارخت و خارج از آن.....
۱۶۴.....	پیشرفت تکنولوژی و وضعیت یکپارخت.....
۱۶۴.....	اثر تفاوت در نرخ‌های پس‌اندار.....
۱۶۶.....	تفاوت در سرمایه انسانی.....
۱۶۸.....	همگرایی درآمدها.....
۱۶۹.....	تئوری رشد درون‌زا.....
۱۷۰.....	رشد بی‌پایان مبتنی بر دانش.....
۱۷۱.....	دانش به عنوان یک کالای رقابت‌ناپذیر.....
۱۷۳.....	معادله اساسی مدل رومر.....
۱۷۴.....	مدل رومر در مقابل مدل سولو.....
۱۷۵.....	حقوق دارایی فکری و انتقال فناوری.....
۱۷۶.....	بررسی تجربی رشد اقتصادی.....
۱۷۹.....	جغرافیا و رشد.....
۱۸۲.....	نهاده‌ها و رشد.....
۱۸۹.....	خلاصه فصل.....
۱۹۱.....	کلمات کلیدی.....
۱۹۲.....	سؤالات مروری.....
۱۹۵.....	فصل پنجم تغییرات ساختاری و استراتژی‌های توسعه.....
۱۹۸.....	تغییر ساختاری.....
۱۹۸.....	گذار از یک اقتصاد کشاورزی به یک اقتصاد صنعتی.....
۱۹۹.....	گذار از اقتصاد صنعتی به اقتصاد مبتنی بر خدمات.....

۲۰۰	تغییر ساختار بین بخش‌های صنعتی
۲۰۰	مدل تغییر ساختاری لوئیس
۲۰۱	بخش سنتی و بخش مدرن
۲۰۳	جابه‌جایی نیروی کار از بخش سنتی به بخش مدرن
۲۰۶	مدل لوئیس در عمل
۲۰۹	نقش نهادها
۲۱۰	مدل مهاجرت روستا به شهر هریس-تودارو
۲۱۱	مدل هریس-تودارو و تعادل مهاجرت
۲۱۴	دلالت‌های مدل هریس-تودارو
۲۱۷	استراتژی‌های توسعه: رشد بخشی
۲۱۸	رشد متوازن و نامتوازن
۲۲۱	تئوری‌های فشار درگ
۲۲۳	استراتژی‌های توسعه: جایگزینی واردات در مقابل تشویق صادرات
۲۲۴	جایگزینی واردات و فرضیه ریش-بینگر
۲۲۶	صنعتی شدن و حمایت از صنایع نوزاد
۲۲۸	تشویق صادرات و معجزه آسیایی
۲۳۳	مناقشات مربوط به کمک‌های خارجی
۲۳۴	ساز و توجیه کمک‌های خارجی
۲۳۵	استرلی و دیدگاه بدبینان
۲۳۶	نتیجه‌گیری در مورد کمک‌های خارجی
۲۳۷	خلاصه فصل
۲۳۹	کلمات کلیدی
۲۴۰	سوالات مروری
۲۴۳	فصل ششم تجارت بین‌الملل و نرخ‌های ارز
۲۴۶	سیر تغییرات تجارت جهانی و کشورهای در حال توسعه
۲۴۶	افزایش درجه باز بودن اقتصادهای توسعه‌یافته و در حال توسعه
۲۴۷	تنوع عملکرد تجاری در مناطق مختلف
۲۴۹	سیر تغییرات تخصصی شدن تجارت در کشورهای در حال توسعه
۲۵۱	تئوری مزیت نسبی
۲۵۱	مزایای مبادله و تخصص‌گرایی
۲۵۳	دستگاه DVD ژاپنی و پیراهن‌های چینی: مزیت نسبی در عمل
۲۵۴	موجودی عوامل و مزیت نسبی

۲۵۷.....	مزیت نسبی و الگوی تجارت.....
۲۵۸.....	تخصصی شدن تجارت و ریسک قیمتی صادرات.....
۲۶۱.....	مباحث سیاسی تجارت.....
۲۶۱.....	برندگان و بازندگان در تجارت بین الملل.....
۲۶۲.....	شکست اقدام جمعی.....
۲۶۳.....	«بدهوستان».....
۲۶۳.....	هزینه های موانع تجاری.....
۲۶۳.....	حمایت گران و تعرفه ها.....
۲۶۶.....	موانع غیر تعرفه ها.....
۲۶۸.....	نهادهای تجاری: نهادهای دوجانبه در برابر نهادهای چندجانبه.....
۲۶۹.....	تجارت چندجانبه: مع انحراف تجاری.....
۲۷۰.....	دستیابی به توافقنامه سیاسی چندجانبه از نظر سیاسی آسان تر است.....
۲۷۱.....	سازمان تجارت جهانی.....
۲۷۴.....	سیاست های نرخ ارز در کشوری در حال توسعه.....
۲۷۵.....	درجه تبدیل پذیری.....
۲۷۹.....	نظام های نرخ ارز شناور و ثابت.....
۲۸۴.....	خلاصه فصل.....
۲۸۵.....	کلمات کلیدی.....
۲۸۶.....	سؤالات مروری.....
۲۸۹.....	فصل هفتم نهادها و توسعه اقتصادی.....
۲۹۲.....	چیستی نهادها.....
۲۹۳.....	نهادهای رسمی.....
۲۹۵.....	نهادهای غیررسمی.....
۲۹۵.....	تعاملات بین نهادها.....
۲۹۷.....	کارکرد نهادها.....
۲۹۷.....	مسائل اطلاعاتی.....
۳۰۷.....	مسئله توقف.....
۳۱۰.....	مسئله تعهد.....
۳۱۴.....	مسئله همکاری.....
۳۲۲.....	مسئله هماهنگی.....
۳۳۰.....	پایداری و تداوم نهادهای ناکارا.....
۳۳۸.....	مغالطه کارکردگرایی.....

۳۳۱	خلاصه فصل.....
۳۳۲	کلمات کلیدی.....
۳۳۴	سؤالات مروری.....
۳۳۵	فصل هشتم بازارهای و سلسله مراتبها.....
۳۴۱	مشاجرات برنامه ریزی متمرکز.....
۳۴۲	استدلال های تئوریک در رد برنامه ریزی متمرکز.....
۳۴۳	تکذیب لانگه.....
۳۴۵	انتقاد بن‌آدین هایک.....
۳۴۶	انگیزه های یی ریتی تحت برنامه ریزی متمرکز.....
۳۵۴	برنامه ریزی متمرکز و کمبود.....
۳۵۷	رفتار اقتصادی در شرایط کمبود.....
۳۶۴	رفتار نیروی کار.....
۳۶۹	پیچیدگی، هماهنگی، فول آرام برنامه ریزی متمرکز.....
۳۷۱	قیمت در مقابل مقدار.....
۳۷۲	اشتباهات هماهنگی ناشی از به کا گیر، علامت های مقداری و قیمتی.....
۳۷۶	نهادها و مرزهای بنگاه.....
۳۷۹	مبادله بین کارایی و توقف.....
۳۸۰	نهادهای بهتر و ادغام عمودی کمتر.....
۳۸۰	خلاصه فصل.....
۳۸۱	کلمات کلیدی.....
۳۸۲	سؤالات مروری.....
۳۸۵	فصل نهم نهادهای سیاسی.....
۳۸۹	رژیم های سیاسی.....
۳۹۲	آثار اقتصادی حکومت های استبدادی و دموکراسی.....
۳۹۳	تئوری استبداد.....
۳۹۶	تئوری دموکراسی.....
۴۰۰	مقایسه دموکراسی و استبدادی.....
۴۰۶	نهادهای سیاسی موجود در دموکراسی.....
۴۰۶	دموکراسی های پارلمانی و دموکراسی های دارای ریاست جمهوری.....
۴۰۷	قواعد انتخاباتی.....
۴۱۰	اثرات اقتصادی نهادهای دموکراتیک.....
۴۱۳	نهادهای سیاسی در حکومت های غیردموکراتیک.....

۴۱۳.....	رژیم‌های کمونیستی.....
۴۱۴.....	نازیسم و فاشیسم.....
۴۱۷.....	امواج دموکراتیزاسیون.....
۴۱۹.....	تئوری‌های دموکراتیزاسیون.....
۴۲۰.....	درآمد و دموکراسی.....
۴۲۲.....	آموزش و دموکراسی.....
۴۲۴.....	نابرابری، منازعات اجتماعی و دموکراسی.....
۴۳۱.....	خلاصه فصل.....
۴۳۲.....	واژگان کلیدی.....
۴۳۳.....	سؤالات مروری.....
۴۳۵.....	فصل دهم نهادهای حقوقی مالیاتی
۴۳۸.....	نهادهای حقوقی.....
۴۳۹.....	تفاوت بین سیستم حقوق عرای (امن لا) سیستم حقوق رومی- ژرمنی.....
۴۴۴.....	اثرات اقتصادی سیستم‌های حقوقی مختلف.....
۴۵۲.....	مشاجرات مربوط به اهمیت حقوق رومی- ژرمنی در حقوق عرفی.....
۴۵۶.....	نهادهای مالی (مالیاتی).....
۴۵۷.....	مالیات‌بندی در کشورهای درحال توسعه.....
۴۶۴.....	عوامل تعیین‌کننده ساختار مالیاتی.....
۴۶۸.....	علت تفاوت مالیات‌بندی بین کشورهای درحال توسعه و کشورهای توسعه‌یافته.....
۴۷۱.....	خلاصه فصل.....
۴۷۲.....	واژگان کلیدی.....
۴۷۳.....	سؤالات مروری.....
۴۷۵.....	فصل یازدهم فرهنگ
۴۷۹.....	اندازه‌گیری فرهنگ.....
۴۸۰.....	پیمایش ارزش‌های جهانی.....
۴۸۴.....	نگاشت فرهنگی شوارتز.....
۴۸۶.....	شاخص فردگرایی و جمع‌گرایی هافستد.....
۴۹۰.....	اثرات فرهنگ بر نهادها.....
۴۹۰.....	فرهنگ و کیفیت دموکراسی.....
۴۹۴.....	فرهنگ و هنجارهای حکمرانی.....
۴۹۶.....	فرهنگ و اعمال قراردادهای.....
۴۹۹.....	موانع فرهنگی توسعه اقتصادی.....

۴۹۹		هتجارهای مساوات طلبانه و توسعه
۵۰۱		حرمت ربا در ادیان
۵۰۲		اسلام و قوانین ارث
۵۰۵		آثار فرهنگ
۵۰۵		دین داری و رشد
۵۰۶		اعتقادات مذهبی و اعتماد
۵۰۷		فرهنگ و صرفه جویی
۵۰۸		دامپزشکی پژوهش در حوزه فرهنگ که می بایست از آن ها اجتناب شود
۵۰۹		خلاصه فصل
۵۱۰		واژگان کلیدی
۵۱۱		سؤالات مروری
۵۱۳		فصل دوازدهم: حق و قرارداد های زمین های روستایی
۵۱۷		توزیع مالکیت زمین در جهان و قراردادهای زمین
۵۲۳		ویژگی های قراردادهای زمین
۵۲۲		مالکیت کشاورز
۵۲۵		مالکیت مشترک
۵۲۵		اجاره زمین با نرخ ثابت
۵۲۷		تسهیم محصول
۵۲۹		قراردادهای نیروی کار
۵۳۳		اثرات اقتصادی قراردادهای زمین
۵۳۳		مالکیت خصوصی و مالکیت اشتراکی
۵۳۷		مزارع تحت قراردادهای تسهیم محصول در مقایسه با مزارع تحت مالکیت خصوصی
۵۳۸		قراردادهای تسهیم محصول در مقایسه با قراردادهای اجاره با نرخ ثابت
۵۳۹		کشتزارها و نیروی کار برده
۵۴۱		مزارع خصوصی تحت تملک خانواده
۵۴۲		نهادها، الگوی نابرابری زمین و قراردادهای زمین
۵۴۴		اصلاحات ارضی
۵۴۴		تجارب اصلاحات ارضی
۵۴۸		موانع اصلاحات ارضی
۵۵۱		آثار اصلاحات ارضی
۵۵۶		خلاصه فصل
۵۵۶		کلمات کلیدی

۵۵۷.....	سوالات مروری.....
۵۵۹.....	فصل سیزدهم حقوق مالکیت و کارایی در محیط‌های شهری.....
۵۶۲.....	حقوق مالکیت و بخش غیررسمی.....
۵۶۴.....	بالا بودن هزینه‌های مبادله در بخش غیررسمی.....
۵۶۶.....	موانع نهادی ورود به بخش رسمی.....
۵۶۸.....	آثار اقتصادی صدور سند.....
۵۷۰.....	نهادها و حمایت از حقوق مالکیت: درس‌هایی از اقتصادهای در حال گذار.....
۵۷۱.....	بخش غیر رسمی و کیفیت نهادها.....
۵۷۴.....	حقوق مالکیت، سرمایه‌گذاری و توسعه بازار.....
۵۷۸.....	خصوصی‌سازی.....
۵۷۸.....	از ملی‌سازی به خصوصی‌سازی.....
۵۸۰.....	اهداف و موانع خصوصی‌سازی.....
۵۸۴.....	روش‌های خصوصی‌سازی در کشورهای در حال توسعه.....
۵۸۶.....	نتایج و دست‌آوردهای خصوصی‌سازی.....
۵۹۶.....	خلاصه فصل.....
۵۹۷.....	واژگان کلیدی.....
۵۹۸.....	سوالات مروری.....
۶۰۱.....	فصل چهاردهم توسعه بازار.....
۶۰۵.....	نهادها و توسعه بازار.....
۶۰۶.....	مفروض گرفتن بازار.....
۶۰۷.....	مسائل خاص توسعه بازار در کشورهای فقیر.....
۶۰۹.....	نقش شبکه‌های کسب‌وکار در توسعه.....
۶۱۱.....	پیدایش و ظهور بازارها در کشورهای در حال گذار.....
۶۱۲.....	افت تولید در اروپای شرقی و مرکزی.....
۶۱۷.....	درس‌هایی از فرآیند گذار به توسعه بازار.....
۶۱۸.....	بازارهای روستایی و مسئله «انحصار خرید».....
۶۱۹.....	انحصار خرید و مسئله توقف.....
۶۲۱.....	انحصار خرید در کشورهای در حال توسعه.....
۶۲۲.....	راه‌حل‌های ممکن برای مشکل انحصار خرید.....
۶۲۶.....	هم‌پیوندی بازارها.....
۶۲۷.....	موانع ارتباطی هم‌پیوندی بازارها.....
۶۲۹.....	موانع حمل‌ونقل برای هم‌پیوندی بازارها.....

۶۳۲	موانع قانونی هم‌پیوندی بازار
۶۳۴	قحطی‌ها
۶۳۵	تحلیل آماری سن از قحطی
۶۳۷	قحطی و دموکراسی
۶۳۹	خلاصه فصل
۶۴۱	واژگان کلیدی
۶۴۱	سؤالات مروری
۶۴۵	فصل پانزدهم نقش بازارهای اعتبار در توسعه
۶۴۹	تقاضای اعتبار در اقتصادهای در حال توسعه
۶۵۰	جایگاه وری بازارهای اعتباری در توسعه
۶۵۰	تأمین مالی کارآفرینی در بنی
۶۵۴	انتخاب معکوس و هزینه اعتبار
۶۵۶	خطرات اخلاقی و وثائق
۶۵۸	خطرات اخلاقی و نظارت
۶۵۹	نظارت و تفاوت نرخ‌های بهره
۶۶۰	نحوه مدیریت نکول
۶۶۲	محدودیت‌های اعتبار در کشورهای در حال توسعه
۶۶۳	دشواری اندازه‌گیری محدودیت‌های اعتباری
۶۶۵	استفاده از اصلاحات وام‌دهی به بخش‌های اولویت‌دار
۶۶۹	تأمین مالی خرد
۶۷۰	اعتبارات خرد چگونه عمل می‌کند؟
۶۷۱	ویژگی‌های انگیزشی اعتبارات خرد
۶۷۶	سایر اشکال تأمین مالی خرد
۶۸۰	آیا اعتبارات خرد سودآور بوده است؟
۶۸۴	ارزیابی تأمین مالی خرد
۶۸۵	خلاصه فصل
۶۸۶	کلمات کلیدی
۶۸۷	سؤالات مروری
۶۹۱	فصل شانزدهم ارائه خدمات بهداشتی در کشورهای در حال توسعه
۶۹۵	یک چشم‌انداز تاریخی: گذار اپیدمیولوژیک
۶۹۷	اندازه‌گیری سلامت
۶۹۷	خود اظهاری وضعیت سلامت

۶۹۸.....	خود اظهاری علائم بیماری.....
۶۹۸.....	اظهار فعالیت‌های روزانه.....
۶۹۹.....	دریافتی مواد مغذی.....
۷۰۰.....	مقیاس‌های تن‌سنجی.....
۷۰۲.....	شاخص دالی یا شاخص سال‌های زندگی تعدیل‌شده برحسب ناتوانی (DALY).....
۷۰۳.....	بیماری‌ها و توسعه.....
۷۰۵.....	HIV.....
۷۰۹.....	بیماری‌های اسهالی.....
۷۱۱.....	مالاریا.....
۷۱۶.....	کرم‌ها.....
۷۲۰.....	سل.....
۷۲۲.....	داروهای ارزان و توسعه.....
۷۲۲.....	علل ناچیز بودن هزینه‌های شرکت‌های داروسازی برای کشورهای درحال توسعه.....
۷۲۳.....	یک تعهد بازاری پیش‌خرید.....
۷۲۵.....	هزینه تعهد به واکسن برای کشورهای درحال توسعه.....
۷۲۶.....	سلامت و درآمد.....
۷۲۶.....	آیا بهبود سلامت منجر به افزایش درآمد می‌شود؟.....
۷۲۸.....	آیا درآمد بیشتر موجب بهبود سلامت می‌شود؟.....
۷۲۹.....	نهاده‌ها و تدارک خدمات بهداشتی.....
۷۲۹.....	کیفیت متفاوت سیستم‌های خدمات بهداشتی.....
۷۳۱.....	فساد در بخش سلامت.....
۷۳۶.....	خلاصه فصل.....
۷۳۹.....	کلمات کلیدی.....
۷۳۹.....	سوالات مروری.....
۷۴۱.....	فصل هفدهم ارائه خدمات آموزشی در کشورهای درحال توسعه.....
۷۴۵.....	اندازه‌گیری شکاف آموزشی.....
۷۴۵.....	شکاف مدارس ابتدایی.....
۷۴۸.....	شکاف آموزش متوسطه.....
۷۴۹.....	شکاف جنسیتی آموزش.....
۷۵۰.....	موفقیت‌های آموزشی.....
۷۵۴.....	مسئله کیفیت آموزش.....
۷۵۷.....	بازدهی آموزش در کشورهای درحال توسعه.....

۷۵۸	اثرات خارجی آموزش
۷۶۰	نقش دولت در آموزش
۷۶۰	برآوردهای تجربی بازدهی آموزش
۷۶۵	نهادها و آموزش در کشورهای در حال توسعه
۷۶۵	دلایل به وجود آمدن پدیده کودکان کار چیست و آیا باید کار کردن کودکان ممنوع شود؟
۷۷۰	سیستم طبقاتی هند و انتخاب سطح تحصیلات
۷۷۳	اقدامات اصلاحی برای ارتقاء آموزش
۷۷۴	مقایله با دست معلم
۷۷۵	آیا انگ ریس همان اثربخش است؟
۷۷۶	تمرکز زایی
۷۷۸	حواله ها
۷۸۰	کاهش هزینه های آموزش
۷۸۲	کاهش شکاف جنسیتی آموزش
۷۸۳	خلاصه فصل
۷۸۵	واژگان کلیدی
۷۸۵	سوالات مروری
۷۸۷	فصل هجدهم تأمین زیرساخت ها در کشورهای در حال توسعه
۷۹۱	وضعیت زیرساخت ها در کشورهای در حال توسعه
۷۹۱	نابرابری در دسترسی به زیرساخت ها
۷۹۴	نهادهای ارائه دهنده زیرساخت
۷۹۶	آثار سرمایه گذاری در زیرساخت بر توسعه
۷۹۷	آثار سرمایه گذاری در زیرساخت بر رشد
۷۹۸	مزایای زیرساخت های حمل و نقل
۸۰۳	هزینه ها و منافع سدها
۸۰۷	فیل های سفید
۸۰۹	ریسک سرمایه گذاری در زیرساخت ها و هزینه سرمایه
۸۱۰	هزینه سرمایه
۸۱۲	برآورد هزینه های سرمایه گذاری زیرساختی
۸۱۳	جغرافیا و زیرساخت
۸۱۴	جنبه های نهادی زیرساخت ها
۸۱۴	اصلاحات تنظیمی (مقررات گذاری)
۸۱۷	تمرکز زدایی

۸۱۹.....	مبارزه با فساد در ساخت جاده.....
۸۲۰.....	خلاصه فصل.....
۸۲۲.....	واژگان کلیدی.....
۸۲۲.....	سؤالات مروری.....
۸۲۵.....	فصل نوزدهم فساد
۸۲۹.....	فساد چیست؟.....
۸۳۱.....	اندازه‌گیری فساد.....
۸۳۲.....	مقیاس های عینی فساد.....
۸۳۵.....	مقیاس های ذهنی فساد.....
۸۳۸.....	روغن کاری چرخ‌ها یا فاسدشدن سبد میوه.....
۸۴۱.....	فساد و رشد.....
۸۴۳.....	چرا برخی کشورها فاسدترند؟.....
۸۴۳.....	توسعه و فساد.....
۸۴۵.....	نهادهای سیاسی و فساد.....
۸۴۸.....	نهادهای حقوقی و فساد.....
۸۴۹.....	منابع طبیعی، تجارت و فساد.....
۸۴۹.....	فرهنگ و فساد.....
۸۵۰.....	فرهنگ‌های مختلف، هنجارهای اجتماعی متنوع آن‌ها، فساد.....
۸۵۳.....	تفکیک فرهنگ از سایر علل نهادی فساد.....
۸۵۵.....	دشواری مبارزه با فساد.....
۸۵۶.....	چند تجربه موفق و تردیدها در مورد تعمیم‌پذیری آن‌ها.....
۸۵۷.....	پرداخت بالاتر به کارمندان دولت؛ آیا این اقدام مؤثر است؟.....
۸۵۸.....	چرا مبارزه با فساد بسیار دشوار است؟.....
۸۵۹.....	خلاصه فصل.....
۸۶۱.....	واژگان کلیدی.....
۸۶۱.....	سؤالات مروری.....
۸۶۳.....	ضمیمه: شاخص ادراک فساد شفافیت بین‌الملل، سال ۲۰۱۱.....
۸۶۹.....	فصل بیستم جنگ‌ها و منازعات
۸۷۳.....	تبیین تئوریک منازعه.....
۸۷۵.....	قضایات نادرست در مورد رقیب.....
۸۷۷.....	توافقاتی که ارزشی ندارند (توافقاتی که کاغذ پاره‌ای بیش نیستند).....
۸۷۸.....	عوامل تجربی مؤثر در شکل‌گیری جنگ‌ها.....

- ۱۷۹..... علل شکل‌گیری جنگ‌های داخلی
- ۱۸۴..... طمع‌ورزی یا نارضایتی
- ۱۹۱..... رابطه علی بین جنگ و توسعه چیست؟
- ۱۹۳..... اثرات اقتصادی جنگ‌ها
- ۱۹۴..... اثرات بلندمدت جنگ
- ۱۹۵..... اثرات بلندمدت هیروشیما و ناگازاکی
- ۱۹۷..... آثار بلندمدت بمباران ویتنام
- ۹۰۰..... جنگ داخلی در سیرالئون
- ۹۰۴..... خلاصه عمل
- ۹۰۵..... واژگان کلیدی
- ۹۰۵..... سوالات مروری
- ۹۰۷..... **ضمیمه یک: آشنایی با اقتصادسنجی**
- ۹۰۸..... برخی مفاهیم پایه آماری
- ۹۰۹..... میانگین، واریانس و انحراف معیار
- ۹۱۱..... تغییرات هم‌زمان دو متغیر
- ۹۱۳..... تحلیل رگرسیونی دو متغیره
- ۹۱۵..... استنتاج علی
- ۹۱۵..... اثر درمان و تورش انتخاب
- ۹۱۶..... ارزیابی تصادفی
- ۹۱۷..... رگرسیون حداقل مربعات معمولی و استنتاج علی
- ۹۱۸..... تورش ناشی از متغیر حذف شده
- ۹۱۹..... رگرسیون‌های پنل
- ۹۲۰..... تخمین تفاضل و اثرات ثابت
- ۹۲۲..... متغیرهای ابزاری
- ۹۲۶..... جداول رگرسیونی
- ۹۳۰..... **ضمیمه دو: تعاریف**

مقدمه مترجم و ویراستار

حوزه اقتصاد توسعه در دهه‌های اخیر نظر بسیاری از اقتصاددانان، جامعه‌شناسان و سیاست‌گذاران را به خود جلب کرده است. شاید بتوان علت این اقبال را در آن یافت که اقتصاددانان توسعه توانسته‌اند در گذر زمان به یک اجماع نسبی دست یابند و در یک قالب نسبتاً منسجم، از علل توسعه‌نیافتگی جوامع پرده بردارند. مطالعات و پژوهش‌های متعدد انجام شده در حوزه توسعه نشان داد که توسعه اقتصادی فرآیندی تاریخی و پیچیده است و عوامل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در تعامل با یکدیگر رفاه، معیشت و سبک زندگی مردم را تعیین می‌کند. از این رو فهم و تبیین توسعه اقتصادی و از آن مهم‌تر، ارائه راه‌کارها و روش‌های دستیابی به آن به آسانی ممکن نیست.

از آنجا که اقتصاد توسعه ماهیت بین‌رشته‌ای دارد، اقتصاددانان توسعه تلاش داشته‌اند تا از پیشرفت‌های سایر حوزه‌های علوم اجتماعی به طور خاص جامعه‌شناسی، تاریخ اقتصادی، مردم‌شناسی و علوم سیاسی برای تبیین علل توسعه‌نیافتگی کشورها استفاده نمایند. گستردگی مضامین، تنوع حوزه‌ها و مسائل، وجود عرصه‌های شناخته‌نشده و کمتر شناخته شده کیفی، عدم وجود تالیفات تجربی و مطالعات متعدد و متنوع از جمله دشواری‌های نگارش یک کتاب با عنوان اقتصاد توسعه است که به نظر می‌رسد در این کتاب تلاش کافی برای موازنه عقلانی و عالمانه با این دشواری‌ها صورت گرفته است.

رولاند توانسته است در این کتاب مجموعه‌ای نسبتاً کاملی از مسائل اساسی اقتصاد توسعه از جمله فقر، جمعیت، تجارت آزاد، موانع نهادی سیاسی، موانع نهادی حقوقی، مسائل آموزش و سلامت و... را پوشش داده و در هر یک از این مباحث علاوه بر مباحث نظری، مطالعات تجربی انجام شده را نیز بررسی نماید. با توجه به صبغه مطالعاتی جرارد رولاند، کتاب حاضر در مقایسه با بسیاری از دیگر کتاب‌های نگاشته شده در حوزه اقتصاد توسعه، رنگ و بوی اقتصاد سیاسی رنگی دارد و به طور خاص در فصول جداگانه به مباحث سیاسی اثرگذار بر توسعه اقتصادی از جمله نهادهای سیاسی، جنگ‌ها و فساد پرداخته شده است.

وی به صورت کاملاً ماهرانه‌ای از مطالعات تجربی برای تبیین دیدگاه‌های نظریک مدنظر خود استفاده می‌کند و البته در این راه تلاش می‌کند تا ضمن رجوع به اصلی‌ترین مقالات نگاشته شده در هر موضوع، جمع‌بندی مناسبی از دیدگاه‌های سنتی و جدید اقتصاد توسعه ارائه نماید. از دیگر نقاط قوت کتاب حاضر توجه به وضعیت اقتصادی کشورهای در حال توسعه و به طور خاص کشورهای با حداقل درجه توسعه‌یافتگی است. در این کتاب از جدیدترین آمارهای موجود برای ترسیم وضعیت کشورهای در حال توسعه در حوزه‌های مختلف (فقر، جمعیت، شاخص‌های آموزشی، بهداشت، فساد و...) استفاده شده است. البته باید توجه داشت که در شرایط کنونی، خلا مطالعات تجربی در برخی از حوزه‌های توسعه کماکان پابرجاست اما به هر حال اقتصاددانان توسعه تلاش دارند تا با استفاده از مطالعات تجربی که حجم زیادی از آن‌ها با حمایت مالی نهادهای بین‌المللی، بنیادها و سازمان‌های مردم‌نهاد انجام می‌شود تالیفات و شواهد تجربی بیشتری برای نظریات و فرضیه‌های خود ارائه نمایند.

می‌دانیم که عمده کتاب‌های "اقتصاد توسعه" با هدف تجزیه و تحلیل مسئله توسعه نیافتگی بسیاری از کشورها به نگارش درآمده‌اند و عمدتاً تحت تأثیر دیدگاه و طرز تفکر مبدعان تئوری‌های مختلف توسعه اقتصادی، راه‌حل‌هایی را برای جبران عقب‌افتادگی‌های اقتصادی و تداوم رشد مطرح نموده‌اند. شاید بتوان گفت که ما حاصل مطالعه این کتاب این واقعیت خواهد بود که توسعه نیافتگی مسئله‌ای است چندبعدی که از ابعاد مختلف قابل بررسی است؛ اما در اولویت‌بندی این ابعاد، ابعاد نهادی و به طور خاص ابعاد سیاسی و حقوقی از درجه اهمیت بیشتری برخوردارند. البته این بدان معنا نیست که در این کتاب و بسیاری از کتاب‌های مشابه از جمله آثار جوزف استیگلیتز، مایکل تودارو و ... رویکرد بازاری کناره‌گرفته شده است. بلکه می‌بایست به این نکته اذعان داشته باشیم که مسیر طی شده توسط اقتصاد توسعه در سال‌های اخیر کماکان بر نقش پررنگ بازار تأکید دارد و البته در کنار بازار، مسائل نهادی را مهم و بنیادین تلقی نموده و رفع این موانع را در به ثمر نشستن «بازار» کلیدی ارزیابی می‌کند. از این رو است که این کتاب، در حوزه نظر، کاملاً متعهد به جریان اصلی علم اقتصاد هستند و در حوزه عمل دچار نوعی سردرگمی بین جوار یا عدم جواز سیاست‌گذاری می‌باشند. به هر حال تلاش‌های اقتصاددانان توسعه در دهه‌های اخیر موجه شده که اقتصاددانان متعهد به جریان اصلی با برخی از خلاءهای نظام بازار آشنا شده و به جای تحلیل انتزاعی معمول در اقتصاد متعارف کلاسیک بکاهند.

رولاند در تبیین معضل توسعه نیافتگی جوامع در حال توسعه، در عین ستایش بازار و تجارت آزاد، ضعف‌های نهادی و به طور خاص نبود دموکراسی و جذای مردم از حکومت را به عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل ذکر می‌کند. این نوع گزاره‌ها تحت تأثیر نظام حاکم بر اندیشه غربی است که با مبانی فلسفی لسه‌فر-لسه پسه تناظر دارد. لازم به ذکر است که هدف از لحاظ مبانی نظری، بین دیدگاه حاکم بر اندیشه غرب و دیدگاه اسلامی تفاوت‌های اساسی وجود دارد اما به جهت رعایت امانت در ترجمه، تمامی بخش‌های کتاب عیناً ترجمه شده و صرفاً برخی توصیحات در ساورقی‌ها ارائه شده است.

انتظار می‌رود که مطالعه این کتاب برای دانشجویان رشته‌های مختلف علوم انسانی و به ویژه رشته‌های اقتصاد، علوم سیاسی و جامعه‌شناسی زمینه‌ساز فهم بهتر مسائل خاص کشورهای توسعه نیافته باشد.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از زحمات آقایان دکتر حمید پاداش، دکتر روح‌الله کهن هوش نژاد و دکتر علی موسوی که با ارائه نظرات خود بر غنای ترجمه افزودند و نیز آقای مجید سلیمانی که ترجمه بخش‌هایی از متن و نمونه خوانی را بر عهده گرفت؛ تشکر کنیم. همچنین از سرکار خانم سیاح فر مدیر محترم نشر چالش به دلیل حسن توجه و انجام امور مربوط به چاپ و نشر کتاب تشکر نماییم.

مقدمه

اقتصاد توسعه یکی از جذاب‌ترین حوزه‌های علم اقتصاد است و همان سوالاتی را بررسی می‌کند که آدم اسمیت در زمان پایه‌گذاری علم اقتصاد مطرح کرد: چرا برخی از کشورها زودتر از سایرین توسعه یافته‌اند؟ چرا برخی کشورها در فرآیند توسعه شکست خورده‌اند و برخی دیگر در مسیر دستیابی به توسعه موفق بوده‌اند؟

ما نکات زیادی از پاسخ‌های اشتباه به این سؤالات آموخته‌ایم، و البته هم زمان در یافتن پاسخ‌های صحیح و به طور خاص در سال‌های اخیر پیشرفت‌هایی داشته‌ایم. در ۱۵ سال اخیر برخی از مهم‌ترین پیشرفت‌های نوآورانه در علم اقتصاد، در حوزه اقتصاد توسعه بوده است و این پیشرفت‌ها موجب ظهور تغییرات فراوانی در اقتصاد توسعه شده است.

دو جهت‌گیری پژوهشی جدید در اقتصاد توسعه

دو جهت‌گیری جدید و در غیر این حال قابل توجه، روش تفکر در مورد توسعه اقتصادی را متحول کرده است. اولین رویکرد به نقش اساسی نهادها در فهم توسعه و رشد توجه دارد. نهادها یا قواعد بازی در جامعه و اقتصاد، جهت تعیین پیرامون یا کم هزینه بودن مبادلات اقتصادی مثل خرید و فروش کالاها و خدمات یا اخذ وام نقش مهمی را در راه اندازی یک کسب‌وکار ایفا می‌کنند. در برخی از کشورها، نهادها مبادلات اقتصادی را تسهیل می‌کنند و محیطی را ایجاد می‌کنند که در آن از حقوق مالکیت حمایت شده و حاکمات قانون رایج است. چنین نهادهایی بر توسعه اثر مثبت دارند. در برخی دیگر از کشورها نهادها موجب اختلال در مبادلات اقتصادی می‌شوند: از حقوق مالکیت و سرمایه‌گذاری حمایت نمی‌شود، فساد رایج است، سوء استفاده از قدرت توسط سیاستمداران تبدیل به یک کار متداول شده و قوانین مخیرین هستند و یا به خوبی اجرا نمی‌شوند. این نهادها بر توسعه اقتصادی اثر منفی دارند.

این کتاب درسی مقطع کارشناسی، برای اولین بار به نحو جامعی انباشتی از جدیدترین تحقیقات انجام شده در سال‌های اخیر را جهت فهم نقش نهادها در توسعه اقتصادی مورد بررسی قرار داده است. برخی فصول به طور ویژه به مجموعه‌ای خاص از نهادها (حقوقی، سیاسی و مالی) و همچنین هنجارهای اجتماعی و فرهنگی می‌پردازد و تاثیر نهادها بر رشد حقوق مالکیت، توسعه بازار و ارائه کالاها و خدمات عمومی را بررسی می‌کند. در نهایت موضوعات مربوط به تغییرات نهادی مانند دموکراتیزاسیون یا اصلاح حقوق مالکیت مورد بررسی قرار می‌گیرد.

دومین جهت گیری پژوهشی که به نحو جامعی چهره اقتصاد توسعه را تغییر داده است، شیوع سریع و فراگیر شدن ارزیابی تصادفی پروژه‌های توسعه‌ای¹ است. ارزیابی تصادفی که اکنون به نحو گسترده‌ای در تحقیقات پزشکی استفاده می‌گردد، در ابتدا با مقاومت جامعه پزشکی مواجه می‌شد. مردم انتقاد داشتند که اگر درمان جدیدی به وجود آمده، محققان نباید به طور تصادفی افرادی را انتخاب نمایند تا از این روش درمانی بهره مند شوند، بلکه باید این درمان را در دسترس همه قرار دهند. مشکل این رویکرد این بود که عمدتاً کسانی که بیشترین دغدغه و آگاهی نسبت به سلامتی خود را داشتند، درمان جدید را انتخاب می‌کردند. از آن جا که افراد متاع از اسباب حوزه بهداشت عموماً از افرادی که نسبت به بهداشت خود دغدغه کمتری دارند، سالم تر هستند، مطالعاتی که روی آن‌ها انجام می‌شود، عمدتاً اثر یک درمان پزشکی خاص را بیش از حد برآورد می‌کند. به هر حال ارزیابی تصادفی، جهت سنجش علمی آثار درمان‌های پزشکی، ضروری است.

در سال‌های اخیر اقدامات متعددی به منظور توسعه با کمال میل رویکرد تصادفی را برای ارزیابی برنامه پروژه‌های توسعه اتخاذ گردید. اقتصاددانان پیشیناز توسعه مانند مایکل کرمر² از دانشگاه هاروارد، آبیجیت بانرجی و استر دافلر³ از دانشگاه MIT، ادوارد میگوئل⁴ از دانشگاه برکلی آمریکا و بسیاری دیگر نهادهای غیر رسمی⁵ (NGO) را متقاعد کردند تا برای سنجش اثرات برنامه‌های مختلف کمک‌رسانی و توسعه‌ای از ارزیابی تصادفی استفاده کنند تا بتوانند به این سوالات پاسخ دهند: تاثیر داروهای انگل‌زدایی بر حضور در مدارس و فرآیند یادگیری چیست؟ بهترین روش برای سالم نگه داشتن آب و جلوگیری از بیماری‌های اسهالی، چه روشی است؟ آیا استفاده از پشه‌بند در مبارزه با مالاریا اثر بخش است؟ موش‌تربینان برای تقویت کیفیت آموزش در کشورهای فقیر چه ابزاری است؟ متون درسی، وعده غذایی، اس، اندازه کلاس‌های کوچکتر یا برنامه‌های بورسیه؟ ارزیابی برنامه به پژوهشگران کمک می‌کند که تشخیص دهند کدام برنامه اثر بخشی بیشتری دارد و در میان اقدامات و برنامه‌های اقدام توسعه کدام سیاست از نظر دستیابی به اهداف سلامت، آموزش و رفاه اجتماعی بهترین نسبت هزینه-فایده را دارد. این کتاب مطالعه جامعی از تحقیقات اخیر در مورد ارزیابی برنامه در اقتصاد توسعه را ارائه می‌دهد.

رواج استفاده از ارزیابی تصادفی در اقتصاد توسعه با بهبود تحلیل‌های تجربی همراه بود. بنابر دلایل اخلاقی مشخصی پژوهشگران نمی‌توانند در تحلیل موضوعاتی مانند اثرات ربودن

1 Randomized Evaluation Of Development Projects

2 Michael Kremer

3 Abhijit Banerjee & Esther Duflo

4 Edward Miguel

5 Nongovernment Organization (NGO)

کودکان و استفاده از آنان در جنگ یا علل منازعات نظامی، از ارزیابی تصادفی بهره گیرند. آنها نمی توانند از این روش ها برای پاسخ به سؤالات «اصلی» خود در مورد اثرات نهادها بر توسعه استفاده کنند. با این اوصاف پژوهشگران در سال های اخیر روش های تجربی نوآورانه و مفیدی را برای پاسخگویی به این سؤالات و سؤالات مشابه در مورد اثرات علی متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مطرح کرده اند.

تحقیق در مورد نقش نهادها و استفاده از آزمایش های کنترل شده تصادفی به منظور ارزیابی سیاست های توسعه، علی رغم تفاوت در حوزه تمرکزشان، کاملاً مکمل یکدیگر هستند. آزمایش های کنترل شده تصادفی بر اندازه گیری اثرات مداخلات سیاسی خاص در ساختارهای محلی تمرکز دارند. تحقیقات در مورد نقش نهادها اغلب ساختارهای گسترده تری را مد نظر قرار می دهند و آثار تفاوت نهادها بین کشورها (و در برخی از اوقات بین نواحی کشورهای بزرگ) را تحلیل می نمایند. ادعای تاریخ یک کشور اغلب برای فهم ریشه ها و نحوه تکامل نهادهای آن کشور ضروری است. البته هر دو این جهت گیری های جدید در بخش پژوهش، تلاش دارند تا به منظور اندازه گیری اثرات علی از بالاترین استانداردهای اقتصادسنجی و روش های تجربی مناسب استفاده کنند.

در این کتاب ما چشم انداز گسترده و وسیعی از توسعه اقتصادی را ارائه می کنیم. اقتصاد توسعه فقط در مطالعه فقر و توسعه نیافتگی منحصر نشده است، بلکه چگونگی موفقیت کشورها در توسعه را نیز بررسی می کند. در دهه های اخیر بخش هایی از آسیای شرقی و همچنین چین و هند موفقیت چشمگیری را در توسعه اقتصادی تجربه کرده اند. ضروری است که تلاش کنیم دلایل موفقیت آنها را بفهمیم و در این راه تجربه و بهای، به توسعه چین داریم. در این کتاب همچنین جنبه های مختلف تاریخ اقتصادی را به منظور تعیین چشم انداز تاریخی موفقیت ها و شکست های توسعه، بررسی می کنیم.

ساختار کتاب

ماهیت جامع و منعطف محتوای این کتاب به گونه ای طراحی شده است که اساتید امکان می یابند مطابق با علایق خاص خودشان موضوعات را انتخاب کرده و فصل ها را به صورتی تدریس نمایند که برای دانشجویان بیشترین دستاورد را داشته باشد.

بخش ۱ تمام موضوعات اساسی در توسعه اقتصادی را ارائه می کند و عوامل و موضوعات سنتی مانند فقر و نابرابری، موضوعات جمعیت شناختی (دموگرافیک)، رشد اقتصادی، تغییرات ساختاری، استراتژی های توسعه، تجارت، و کمک ها و بدهی های خارجی را مد نظر قرار می دهد.